

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาวิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามหลักสติปัฏฐาน ๔
ของวัดวิปัสสนาผาชัน ตำบลบ้านหม้อ อำเภอสรีเชียงใหม่
จังหวัดหนองคาย

ผู้วิจัย : พระมานัส นนทวิริโย (มวยมา)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์
: พระราเชนทร์ วิจารณ์โท, ผศ. ดร., บธ.บ. (วิทยาการจัดการทั่วไป),
ศน.ม. (พุทธศาสนศึกษา), Ph.D. (Pali & Buddhist Studies)
: ผศ.ดร.เจษฎา มุลยาพอ, พธ.บ. (ศาสนา), M.A.(Buddhist Studies),
Ph.D. (Buddhist Studies)

วันสำเร็จการศึกษา : ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๐

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อศึกษาวิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามหลัก สติปัฏฐาน ๔ ในพระพุทธศาสนาเถรวาท เพื่อศึกษาวิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามหลักสติปัฏฐาน ๔ ของวัดวิปัสสนาผาชัน ตำบลบ้านหม้อ อำเภอสรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย เพื่อวิเคราะห์วิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามหลักสติปัฏฐาน ๔ ของวัดวิปัสสนาผาชัน ตำบลบ้านหม้อ อำเภอสรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า หลักการปฏิบัติกรรมฐานในประเทศไทยในปัจจุบันมีรูปแบบวิธีการปฏิบัติที่หลากหลายตามหลักการที่คณาจารย์ได้คิดค้นพัฒนาขึ้นมาให้เหมาะสมกับจริตนิสัยของบุคคล เพื่อให้ง่ายแก่การปฏิบัติและจุดประสงค์ของผู้ปฏิบัติย่อมแตกต่างกันไปตาม สภาพสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อฝึกปฏิบัติจิตให้เกิดความสงบระงับจากกิเลสตัณหาและเกิดสติปัญญารู้เท่าทันความเป็นจริง วิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามหลักสติปัฏฐาน ๔ ของวัดวิปัสสนาผาชัน ตำบลบ้านหม้อ อำเภอสรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย จัดอยู่ในกลุ่มวิธีการปฏิบัติกรรมฐานแบบ เคลื่อนไหว หรือ ไหวนึ่ง เป็นจุดเด่น ที่แตกต่างจากวิธีการปฏิบัติของสำนักอื่น คือ การสร้างสติสัมปชัญญะโดยการทำความรู้สึกตัวอยู่กับการเคลื่อนไหวกาย และมีสติรู้เท่าทันจิต ซึ่งหลักการปฏิบัติที่สำคัญ คือ การนำเอาสติไปตั้งไว้ในฐานทั้ง ๔ คือ กาย เวทนา จิต ธรรม โดยมีจุดมุ่งหมายของการเจริญสติให้เกิดสติ สมาธิ ปัญญาเกิดความรู้แจ้งเห็นจริงใน รูปนาม หรือ ขั้น ๕ เมื่อรู้เท่าทันตามสภาวธรรมที่เกิดขึ้นก็ย่อมจะคลายความเข้าใจผิดจากความยึดมั่นถือมั่นในสังขารทั้งหลาย

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า วิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานของวัดวิปัสสนาพาณิชย์ ตำบลบ้านหม้อ อำเภอสรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ได้ประยุกต์วิธีการปฏิบัติขึ้นใหม่ให้ เพื่อง่ายและสะดวกแก่การปฏิบัติแต่ก็อยู่ภายในกรอบของ สติปัฏฐาน ๔ ในคัมภีร์พระไตรปิฎกเถรวาท โดยวัตถุประสงค์หลัก เพื่อให้ผู้ปฏิบัติบุคคลพันทุกซ์เข้าถึงมรรค ผล นิพพาน ซึ่งถือว่าเป็นผลสูงสุดในทางพระพุทธศาสนาวัตถุประสงค์รองมี ๔ ประการ คือ ทำให้ผู้ปฏิบัติมีสมาธิ มีความอดทน มีความพากเพียร มีปัญญาในการทำงานสามารถแก้ไขเฉพาะหน้าในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สามารถดับทุกข์ทางใจได้สร้างกำลังใจ ให้มีความอดทน ทำให้สามารถดำเนินชีวิตได้ตามทำนองคลองธรรม เป็นการสร้างสมบุญกุศลในระดับโลกียะ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติสามารถรักษาไว้ ซึ่งสถานภาพความเป็นมนุษย์เพราะผู้ปฏิบัติมีสติสามารถรับรู้วิถีจิตของตนก่อนที่จะดับสิ้นชีวิต เพื่อให้ผู้ศึกษาปฏิบัติเข้าใจวิปัสสนากรรมฐานว่า คืออะไร? ปฏิบัติอย่างไร? ได้ผลจริงแท้จริงหรือไม่

Thesis Title : A Study of the Insight Meditation in accordance with the Principles of the Four Foundations of Mindfulness of Wat Vipassana Phachun, Banmor Sub-District, Srichiangmai District, Nongkhai Province

Researcher : Phra Manus Nandaviriyo (Muayma)

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee

: PhraRachane Visarado, Asst. Prof. Dr., B.B.A (General Management), M.A. (Buddhist Studies), Ph.D. (Pali & Buddhist Studies)

: Asst. Prof. Dr.Jesada Munyapho, B.A. (Religion), M.A. (Buddhist Studies), Ph.D. (Buddhist Studies)

Date of Graduation : March 11, 2017

Abstract

This thesis was the qualitative research and the researchers's main purposes were to study the methods to practice the Insight meditation in accordance with the principles of the Four Foundations of Mindfulness in Theravada Buddhism, to study the methods to practice the Insight Meditation in accordance with the Four Foundations of Mindfulness of Wat VipassanaPhachun, BanMor Sub-District, Srichiangmai District, Nongkhai Province and to analyze the methods how to practice the Insight Meditation in accordance with the Four Foundations of Mindfulness of Wat VipassanaPhachun, BanMor Sub-District, Srichiangmai District, Nongkhai Province.

The results of the research were found that the present principles of the Insight Meditation practice in the present in Thailand consisted of various forms in accordance with the methods established by the instructors as suitable for the intrinsic nature of persons in order to be easy for practice and the practitioners' objectives in different way in compliance with the situation of society and culture and environment by the objectives to train the mind for calm from the defilements

and for creation of mindfulness and wisdom and knowing the truths. The methods of practicing the Insight Meditation in accordance with the principles of the principles of the Four Foundations of Mindfulness of Wat VipassanaPhachun, Banmo Sub-District, Srichiangmai District, Nongkhai Province were in the groups of the methods how to practice the ground for mental culture in the forms of movement or constant moving (Vai-Ning) as the dominant that is different from the methods of the methods of other practical places, that is, to create the mindfulness and clear comprehension by self-knowledge with the physical movement and awareness of mind, that is, the important principles are to put the mindfulness on the four foundations, that is, body, feeling, perception, mind and Dhamma by aiming at practicing the mindfulness to create the mindfulness, Meditation and wisdom to realize of the forms and mental factors or Five Aggregates. When knowing the natural condition, we will release the misunderstanding from holding all compounded things.

The results of study were found that the methods how to practice the Insight Meditation of Wat VipassanaPhachun, Banmo Sub-District, Srichiangmai District, Nongkhai Province applied the new practical methods for easiness and convenient for practice, but they have to be in the territory of the Four Foundations of mindfulness in the pititaka scripture of Theravada Buddhism by having the main principles, that is, for the practitioners to get rid of the suffering to reach Nippana that is regarded as the highest result of Buddhism. The second objectives are four categories, namely, to make practitioners obtain the meditation, patience, effort, and wisdom in doing their work and to be able to solve the problem of live with efficiency and to be able to get rid of the mental suffering and to create the strength of mind to be patient in carrying their lives with Dhamma. And the same time, they build up the wholesome in the mundane level for the practitioners to preserve the status of humanity because the practitioners have the mindfulness to know the way of mind before death and in order to make the practitioners know what the Insight meditation is, how the practice is and whether the result will occur or not?